

Samgongugrundarlæg aftan á lögtingsvalið 7. november 1978.

Førdur verður ein fígðjar- og búskaparpolitikkur, ið kann roynast sum sterkt stóði undir framhaldandi útbygging í almennum- og vinnulívs- málum.

Eftir førimumi verður roynt at tærna og vinna á inflatiósvøkstrinum. Sýnt verður størsta varsemi í almennu peningánýtøluni og lætt verður um skatta- og avgjaldsbyrður teirra inntøkuveiku.

Øllum støttum verður vissað rímuligan part av tjóðarúrtøkuni.

Vinnulívsútbyggingin hevur sum høvuðsendamál at tryggja arbeiði til allar hendur.

Ein meginsetningur samgongunnar komandi 4 árinum er at inna í verki tey stórmál, stóðið varð lagt til í undanfarna skíði. Her er talan um fólka- og framhaldsskúlalóg, skúlafyrising, landsbanka, íbúðarmál, skattamál, dagpeningaskipan og landbúnaðarútbúgving.

Í øllum politikki landstýrisins verður strembað ímóti menning tjóðskaparlíga, sosialt, fyrisingarlíga, mentunarlíga og á annan hátt.

1. Fiskivinnumál

Fiskur og annað ríkidømi innan fyri 200 fjórðinga fiskimarkið er ogn allra føroyinga.

Førdur verður ein fiskivinnupolitikkur, sum er grundaður á stremban- ina fyri at varðveita hetta ríkidømið, soleiðis at tað í mest møguligan mun gagnar fólkinum nú og í framtíðini.

Skipeð verður tí fyri neyðugum tiltøkum til tess at fyrirbyggja, at ovfisking av stovnunum fer fram, og til tess at tryggja tí skynsamligastu nýtsluna av hesum ríkidømi.

Í altjóða samvinnu verður virkað fyri, at londum, sum mest hava sjógvin á at líta, verða tryggjað framhjárattindi á búskaparlígu økjum teirra, sum í vinnumøguleikum eru betri fyri.

Samstundis verður framhaldandi virkað fyri at varðveita rættindi á øðrum leiðum.

Hóast meginreglan er, at føroyingar eiga at troyta sítt óki til fuln- ar, kunnu í ávísum forum fiskirættindi veitast øðrum á føroysku land- leiðini, troytað av at føroyingar fáa fiskirættindi hjá teimum øðurfyri.

Tryggjað verður hóskandi javnvág í vinó av tí, føroyingar lata øðrum og tí, aðrir lata okkum.

Fyri at vissa myndugleikunum hollastu upplýsingar og metingar í fiskivinnuspurningum, verður sett fiskivinnuráð umboðandi vinnuna. Fiskivinnuráðið er leiðbeinandi og ráðleggjandi í spurningum um veiðu-
hættir, skipaslög, studningslöggávu, sínamilum veiðurættindi og annars í øllum fiskivinnumálum.

Útbyggingin av fiskiveiðuflotanum heldur fram og eigur at laga seg eftir teimum veiðumøguleikum, ið verða trúligir bæði á landleiðini og fjarleiðunum. Dentur verður lagdur á at virka veiðuna á slíkan hátt, at hon fær størst møguligt sòluvirði, samstundis sum hon gevur mest møguligt arbeiði.

Skaptir verða teir bestu móguleikar fyri rannsóknunum, sum hava til endamáls at útvega allar upplýsingar um røkt og móguliga nýtslu av fiskiríkidøminum. Til hetta endamál verður útvegað hóskiligt fiskirannsóknarskip.

Fiskimonnum og tí almenna verður tryggjað best møguligt innlit í fiskasølumál.

Virkað verður fyri neyvari samvinnu við aðrar tjóðir í Norðuratlantshavi um samvinnu í fiskirannsóknar-, fiskiveiðu- og marknaðarmálum.

2. Bygdameningarpolitikkur og alment initiativ innan ídnað v. m.

Førdur verður miðvísur bygdameningarpolitikkur, sum fevnir um øki í landinum, sum hevur sum sítt fremsta stavneld at tryggja arbeiði á staðnum til allar vinnuførar hendur og at bøta um mentunar- og trivnaðarviðurskifti. Í fremjingini av hesum politikki verður serligur dentur lagdur á at skapa betri virkis- og trivnaðarlíkindi á økjum, harani fólk flytur burtur. Fyri at varðveita búseting á útoyggjunum verða serlig tiltøk at seta í verk fyri hesar.

Vinnugrundarlagið verður at víðka við eini øktari ídnaðarútbygging eins og øktari landbúnaðarframleiðslu, sum verða hovudsgrundarlagið undir menning bygdanna. Virkað verður m. a. fyri øktum fyrroyksum heimáidnaði og smáidnaði av ymiskum slag. Har privata fyrítakssemið ikki røkkur, kunnu kommunurnar og landið ganga á odda í hesi útbygging.

Landið hevur samráðingar við avvarðandi kommunur, stovnar og yrkisfeløg um, hvussu bygdameningarpolitikurin í einstøkum lutum verður at seta í verk á viðkomandi øki.

Verður almennur eginpeningur settur í vinnufyrítøkur, skal almenna ávirkanin samsvara hesum, tó so at fólkid á staðnum hevur rímuliga meðávirkan.

Virki, sum hava serligan arbeiðsskapandi týðning, mugu ikki stóðgogvogna fíggar- ella aðrar krøppur. Landsstýrið fær heimild til at skipa

fyri, at raksturin heldur fram, meðan orsökirnar til trupulleikarnar og framtíðarmøguleikarnir verða kannað.

Koma skip í líknæði stöðu, verður í hvørjum einstökum føri avgjört tikin, um og hvussu raksturinn kann halda fram.

Er viðurkendur veruligur tørvur á sáttmálum til føroyskar skipasmiðjur, kann landsstýrið ella stovnur undir tí skipa fyri sáttmálum um byggjan av hóskandi skipum. Skipað verður fyri, at skipasmiðjurnar gerast kappingarførar við útlenskar skipasmiðjur viðvíkjandi byggi- og aðrari fíggjan bæði til nýgerð og umbyggjan.

Farmaskipabygging verður at stuðla við serligari veðhalds- og fíggjanarskipan.

3. Handilsmál

Virkað verður fyri, at týðandi vørubólkar kunnu útvegast brúkarunum bíligari.

Undir serligum umstøðum kunnu heimildir gevast til almenn innkeyp av størri vørungdum.

Við heimild í galdandi príslóg stuðlar hitt almenna føroyskum handilsfyrirkum soleiðis, at í mesta mun slepst undan útlenskum miðumhandlarum.

Kooperativ samtøk innan innflutning av byggartilfari og skipaútgerð kunnu fáa íløgustuðul ella almenn veðhald fyri størri innkeypum, um vørurnar á hendan hátt fáast brúkarunum bíligari.

Tiltøk, ið miða ímóti nýggjum og fjølbroyttari útflutningsmøguleikum, verða at stuðla.

Keyp til almenna nýtlisu verða at samskipa.

4. Landbúnaður

Virkað verður fyri, at landbúnaðurin gerst hollur búskaparligur tættur í samsamfelagnum.

Framleiðslan verður økt, so at tørvurin verður nøktaður á teimum vörum, sum til ber at ala fram í landinum. Virkað verður m. a. fyri, at vit í størst móguligan mun verða sjálvbjargin við kjöti, mjólk, oplum, rótum og ymiskum grønmoti. Veittur verður almennur framleiðslu- og sölustuðul ásannandi, at hetta er neyðugt, skal búnaðarframleiðslan verða fyri einum skjóttum vøkstri. Tryggjari marknaður verður útvegaður føroyskum búnaðarvörum.

Í almennum landbúnaðarpolitikki verður í samráð við vinnuna sett upp endamál um, í hvussu stóran mun vit skulu verða sjálvbjargin við øðrum búnaðarvörum, og hvussu skjótt vit skulu náa hesum endamáli.

Neyðugt er at fremja munandi nýdyrking, skal búnaðarframleiðslan av álvara økjast.

Tað almenna setir sær saman við vinnuni setning um, hvussu stór øki skulu nýdyrkast í komandi 4 ára skeiði.

Útbúgving búnaðarmanna verður lögð í fasta legu sambært løgtingslóg nr. 96 frá 1. november 1978.

Øll, sum hava áhuga fyri landbúnaði, fáa møguleika at búgva seg út innan hesa vinnu og gera nýtslu av hesi útbúgving. Tí skal øll búnaðarjörð vera í nýtslu.

Sett verður nevnd at viðgera øll viðurskifti innan føroyskan landbúnað, so sum jarðarlóggávu, fyrisiting, jarðarleigu, marknaðarviðurskifti o. fl.

Samvinnan millum almennu umsitingina og jarðarráðið verður nýskipað.

5. Búskapar- og fíggjarmál

Sum lið í stýringini av búskapar- og fíggjarmálum hevur landsstýrið regluligar samráðingar við landsbankan, láni- og peningastovnar landsins og vinnufeløg.

Útvegað verður umsitingini best møguligar umstøður at meta og viðgera almennu fíggjarætlaninar, so neyvt samsvar verður ímillum játtanir og nýtslu.

Meirnýtsla verður lögð fyri fíggjarnevndina til góðkenningar og játtað á eykafíggjarlóg.

Virksemi Búskaparráðsins verður útbygt.

Undanfarnu ár eru fleiri grunnar til vinnulívsútbygging stovnaðir. Men ásannandi tørvin á legaligum fíggjarmøguleikum til útbygging og rakstur av ídnaðinum, verða øktir møguleikar at útvega. Hugsað er serliga um meiriløgurnar til viðgerð av øktari feskfiskanøgd. Virkismøguleikar lánigrunnanna verður tí at víðka.

Nevnd verður sett at kanna, um banka-, sparikassa- og partafelagslóggávan er tíðarhóskandi.

6. Prís- og lønarmál

Viðeffektivum príseftirliti verða hækkingar í vøruprísnum tálmaðar.

Kannað verður, um skiftandi útflutningsprísir ella onnur viðurskifti skulu ávirka prístalsgrunderlagið.

Lønarpolitikkur, sum tryggjar lágløntum hægri inntøku og minskar munin millum há- og láginntøkur, verður rikin.

Hildið verður á við arbeiðinum at samskipa tey ymsu almennu lønar-

løgini. Alment lønt fólk í Føroyum kunnu bert fáa løn sína viðgjørda í samráðingum millum tað almenna og føroysk yrkisfeløg.

7. Skatta- og tollmál

Arbeitt verður víðari fyri rættvísari skattalag, og skipað verður fyri samfíðarskatti (kelduskatti) skjótast gjørligt.

Einstaklingar og feløg skulu gjalda skatt eftir síni veruligu skattlaorku.

Virkað verður fyri, at skipanin, sum nýtt er í skattingini av løntakarum, mest møguligt verður nýtt í allari skatting, soleiðis at frádráttir fyri blandaðar útreiðslur (vinnuligar og privatar) verða settir í fasta rammu.

Avskrivningin eigur enn meira at koma vinnuni til góðar heldur enn at økja um eginnytsluna.

Toll- og avgjaldslóggávan verður øll endurskoðað og nýskipað. Ansað verður eftir, at nýtssluskattur ikki tyngir um hjá láginntøkufólki og barnaríkum familjum.

8. Íbúðarmál

Íbúðarmálini verða alt fyri eitt framd sambært lóggávu og kunngerðir, og lóggávan verður útbygd enn meira. Endamálið við hesum politikki er at laga tað soleiðis, at eisini fólk við lágum inntøkum kunnu fáa sær egin hús ella íbúð og sita við teimum.

Grundstykkiaprísurin verður fingin í eina rímuliga legu, m. a. við at tað almenna (landið og kommunur) virkar fyri øktum útboði av byggilendi og rekur miðvísan byggibúningarpolitikk og fremur býarplanleggjing. Byggiskipanir verða lagdar soleiðis til rættis, at tað verður bygt sum minst í bø og á dyrkilendi.

Kollegiubygging verður stuðlað.

9. Almannamál

Framhaldandi verður virkað fyri at fyribygja sosialari trongstøðu, og at øll eru tryggjað móti inntøkumissi vegna óarbeiðsføri, sjúku, vanlukku ella arbeiðsloysi.

Fyrireiðingar verða gjørdar til eina arbeiðsloysistryggingarskipan sambært føroyskar fyriritreytir.

Endurbúgvingarstovnur verður skipaður, sum skal samskipa endur-

búgvingina bæði á størri og smærri plássum. Hann skal eisini útvega brekað- um arbeiðspláss, hóskandi til teirra.

Lógirnar um fólka- og avlamispensjón verða endurskoðaðar við tí fyri eyga at veita øllum eins góða eftirlønartrygd, og virkað verður fyri, at pensionistar kunnu vinna sær størri arbeiðsinntøkur uttan at útgoldna pensiónsupphæddin verður skerd.

10. Heilsumál

Umsorganin fyri teimum eldru og brekaðu verður framhaldandi útbygd, m. a. gjøgnum heimahjálparskipanina, soleiðis at tey sum longest kunnu vera í egna umhvørvi sínum.

Byggingin av ellis-, røktar- og umlattingarheimum heldur fram, og verður dentur lagdur á útbygging í smærri eindum bæði á størri og smærri plássum.

Teimum ófuliføru verður framhaldandi tryggjað bestu umstøður í Føroyum.

11. Familju-, trivnaðar- og umhvørvismál

Tryggjað verður øllum sámulig bústaðarviðurskifti og livikor annars. Virkað verður fyri javnrættindum ímillum kynini, og hevur samfelagið saman við foreldrum og skúla ábyrgdina av, at børn liva undir tryggum og mennandi korum.

Tørvurin á dagrøktum og frítíðarheimum verður kannaður, og virkað verður fyri at nýkta henda tørv.

Rúsdrekkalógin verður endurskoðað, og virkað verður fyri at minka um rúsdrekkamisnýtslu. Rikin verður politikkur við tí fyri eyga at minka um tubbaksnýtsluna.

Tann skjóta útbyggingin á sjógvi og landi krevur, at miðvísur umhvørvispolitikkur verður lagdur. M. a. verða árinakanningar at gera í samband við komandi útbyggingar. *Konsultatiónsmynd*

Virkað verður við lóggávu fyri at fyribyrgja dálking av havinum og á landi.

Í sambandi við tann vaksandi ferðafólkastreymin til Føroya mugu tiltøk setast í verk til at taka ímóti hesum fólki.

12. Skúla- og mentunarmál

Hildið verður fram við útbyggingini av skúlaskeiðinum við tí endamáli at skapa bestu og fjølbrøyttastu útbúgvingarmøguleikar heima. Óli frálæra í Føroyum skal laga seg eftir teimum korum og móguleikum, sum eru í føroyska samfelagnum, samstundis sum útbúgvingin ger neringarnar færr

fyri at starvast í altjóða samfelagnum. Allur skúlin eigur at vera ein eind.

Í barnaskúlanum verður dentur lagdur á at veita næmingunum hollan kunnleika til høvuðsvinnuvegir landsins.

Vinnuskúlarnir verða nýskipaðir.

Starvsútbúgvingin verður økt.

Serlig útbúgving av fólki innan fiskivinnuna, íðnaðin og almenna umsiting verður skipað.

Skundað verður undir arbeiðið við útgávu av føroyskum skúlabókum.

Útgáva av yrkisbókmentum, føgrum bókmentum og øðrum bókum verður stuðlað.

Skúlarnir á teimum smærru bygdunum verða varðveittir.

Gjerd verður ungdóms- og frítíðarlóggáva, sum hóskar til føroyska samfelagið, og sum hevur til endamáls at geva fólkinum bestu umstøður at nýta sína frítíð á mennandi hátt.

Í hesum sambandi verða ungdóms- og ítróttarmál at stuðla.

Skaldskapi, sjónleiki, tónleiki og list verður tryggjað betri arbeiðs- umstøður.

Bygging av fornminnissavni verður lögð til rættis.

13. Samferðslumál

Strandferðslan og samferðslan eftir landi verða samskipað og útbygd eftir fastari atlan. M. a. kunnu tiltøk verða at fremja sambært tilmæli frá samferðslunevndini.

Tænastan hjá postverkinum, telefonverkinum, strandferðsluni og øðrum almennum tænastustovnum verður samarbeidd og effektiviserað.

Hildið verður fram við sambinding av bygdum, økjum og oyggjum.

Tryggjað verður, at føroyingar fara undir at reka millumlanda- flúgvng og hava í minsta lagi helmingin av hesi í hondum.

Virkað verður fyri at betra møguleikarnar fyri flutningi av ferða- fólki sjóvegis innanoyggja og millum landa. Sum skjótast verða ótíðar- hóskandi skip útskift.

14. Orkumál

Sett verður orkuráð, sum m. a. ger kanningar av føroyska orku- tørvinum og metir um føroyskar orkuframleiðslumøguleikar.

Royndir verða gjørdar í Føroyum við alternativum orkumøguleikum.

Førdur verður orkusparingarpolitikkur.

Landið luttekur í fíggingjanini av oljugoymslurúmum til nýtsluna í rímu- liggja langa tíð.

Samráðingar verða tiknar upp við kommunurnar um luttøku landsins í rakstrinum av S.E.V.

15. Kommunumál

Arbeiðið við at kanna kommunuviðurskiptini verður uppafurtikið og møgulig nýskipan á hesum øki verður umhugsað.

Sum eitt lið í bygdamenningspolitikkinum verður kommunalur útjavn-
ingargrunnur settur á stovn.

Studningurin úr landskassanum til kommunurnar og gjøldini frá kommun-
um til tað almenna verða umløgð við tí fyri eyga at gera umsitingina ein-
faldari.

Landið stuðlar stovnsseting av kommunalum lánigrunni, sum í virki
sinum tryggjar, at minni gjaldsorka hjá kommunum ikki forðar teimum í
at nýta hendan grunn.

Landskassans studningur til almennar útbyggingar kann vera størri
enn vant, tá ið talan er um smáar kommunur við lítlari fíggarorku.

Í sumum førum og á ávísnum økjum kann landið stuðla felagskommunalum
tiltøkum.

Farið verður undir landsplanlegging.

16. Fýrisitingarmál

Almenna umsitingin verður framhaldandi útbygd og lögð til rættis,
soleiðis at hon í størri mun kann umsita bæði sermál og felagsmál sum
ætlað sambært grein 9 í heimastýrislógini.

M. a. verður havt fyri eyga, at umsitingin er før fyri at fremja
umskipan av ríkisveitingunum, um endurskoðingin, sum fer fram í teirri
donsk-føroysku embætismannanevndini, ber at slíkari umlegging.

Løgtingssamtyktin frá 17. apríl 1975 viðvíkjandi undirgrundini og
havbotninum verður at fremja.

17. Uttanríkisráðgjafi

Viðskifti Føroya við EEC er framvegis grundað á løgtingssamtyktina
frá 25. januar 1974 um, at heimastýrið ikki kann mæla til føroyska lut-
tøku í EEC.

Støða meirilutans til hernaðarligar samgongur er grundað á løgtings-
samtyktina frá 19. august 1970, og virkað verður fyri, at hon verður
fræmd.

Arbeitt verður framvegis fyri javnbjóðis umboðan í Norðurlanda-
ráðnum.

Í øllum uttanríkismálum, sum viðvíkja Føroyum, luttaka føroyingar
sjálvir í samráðingum teimum viðvíkjandi og í viðgerð teirra og leiða
slíkar samráðingar.

Fyri

JAVNAÐARFLOKKIN

TJÓÐVELDISFLOKKIN

FÓLKAFLOKKIN